

Доц. Иван Чалъков
Център “Наука, технологии, иновации”
Катедра “Приложна и институционална социология”, ФИФ - ПУ

Академично предприемачество в България.

Семинар по проблемите на реализацията на научно-приложни проект, „
Университетски център за трансфер на знания и технологии „Пълдин”
29 ноември 2011, Пловдивски Университет

Академично предприемачество. Определения

◆ Традиционни определения в литературата

1. Всяка нова фирма, която включва служител от публичния сектор или университет като един от нейните основатели;
2. Всяка нова фирма, която лицензира технология от университет или публичен изследователски институт;
3. Всяка нова фирма, която включва студент или дипломиран специалист от университет като един от основателите;
4. Всяка нова фирма, която възниква от инкубатор или технологичен парк свързан с публичния сектор или университет;
5. Всяка нова фирма, в която университет или национална лаборатория има дялово участие. *(по ОИСП)*

Академично предприемачество. Определения (2)

◆ Нетрадиционни форми

1. “Научно-изследователски сектори” (НИС) и “Научно-приложна дейност” (НПД) към българските университети до 1990 г. и след това
2. “Студентски кооперативи” с участие на преподаватели (1980-те години)
3. “Институционално предприемачество” в рамките на ВУЗ – *Лабораторията по математическа химия и Научно-производствена лаборатория за диагностични тест ленти* - Бургаски университет (Проекто *PROKNOW*)

Академично предприемачество след 1990 г.

- ◆ Предприемачество “отгоре” – фирми към БАН и някои университети – до 1992-93 година.
- ◆ Изгонване на търговците от храма на науката. Практическата забрана за академичното предприемачество в БАН и повечето ВУЗ след 1992 г. Причини.
- ◆ Промяната след 2003 г – от “гореща” към “студена война”; опити за “мирно съвместно съществуване”.

Академично предприемачество. За... и против

- ◆ Един от най-преките канали за комерсиализация на нови продукти и технологии
- ◆ Води до бързо издигане на технолотичното ниво на цели сектори в икономиката
- ◆ Увеличава приходите на ВУЗ и публичните лаборатории (при ясно регулиране на отношенията на интелектуална собственост).

Китай: „Университетско управлявани предприятия“ – фирми, притежавани от китайските университети и управлявани от тяхната администрация“. Възникват в през 1990-те години. В тях университетът притежава изцяло или контролната част от собствеността; личния състав е основно от университетски преподаватели, изследовател и студенти; в областта на развойната дейност фирмите разчитат на университета. (Zhou and Peng 2008: 643-648)

В глобална икономика:

- ◆ Основаните на оригинални научни резултати иновации са основно конкурентно предимство
- ◆ Един от най-ефикасните начини за ускоряване на прехода от научно откритие до иновация е *ангажирането на самите учени в този процес*
- ◆ Добре е бариерата между наука и икономика да бъде премахната и винаги, когато имат желание, учените да могат да преминават през нея – да създават фирми или работят като консултанти в тях, да се връщат отново в научните звена и т.н.
- ◆ Процесът не е гладък и безпроблемен, но страните, създали условия за това движение и научили се да го управляват, господстват в глобалната икономика.

Кой е и какво прави (академичния) предприемач?

1. Носач на риск; Cantillon (1755), Mill (1849), Knight (1921)
2. Ръководител; Say (1845), Marshall (1920)
3. Човек, който решава; Menger (1871), Keynes (1936), Mises (1949)
4. Организатор на производство; Say (1845), Cole (1959)
5. Капиталист; Smith (1776)
6. Човек, който разпознава пазарните възможности; (готовност) Kirzner (1973), Kirchoff (1994)

Schumpeter, “новите комбинации”

1. Създаване на нова пазарна стойност (продукт).
Въвеждане на нови ценности или ново качество.
2. Въвеждане на нов метод за производство и нов начин на разглеждане на пазарните стойности..
3. Откриване на нов пазар, безразлично от това, дали до този момент съществувал или не.
4. Въвеждане на нови източници за снабдяване на суровини, безразлично дали източникът вече съществува или сега се създава.
5. Въвеждане на нова организация в индустрия (създаване на монополна позиция).

Schumpeter, “новите комбинации” (2)

Шумпетер набляга, че:

“Не е достатъчно да се произведе нов сапун, трябва преди това хората да се научат, че е необходимо да се къпят” (създаване на търсене).

Howard Stevenson (1983)

- **Предприемачеството е “безмилостно гонене на възможност без разлика на контролираните в хода на бизнеса ресурси.**
- *Процесът на предприемачество започва с разпознаване на възможността и свършва със събиране на реколтата от собствения труд ”.*

Howard Stevenson (1983)

- “Хората не искат да ги ‘мениджирът’ (управляват), *те искат да ги водят*”

(Любимия цитат на *Стивенсон*, изказан от Ewing M Kauffman, основател на Marion Laboratories, Inc., the Ewing Marion Kauffman Foundation, Kansas City, Missouri.

Още за предприемачеството

- ◆ **Предприемачеството е начин на мислене, градене на философия**
- ◆ **Предприемачеството е със страст насочено КЪМ ВЪЗМОЖНОСТТА**
- ◆ **Предприемачеството има цялостен подход и лидерски е балансирано**

Дефиниция изложена преди две две десетилетия в Бабсон колеж на Харвард - факултет за бизнес

Предприемаческия процес

- ✓ Движи от визията за (новата) **ВЪЗМОЖНОСТ**
- ✓ Движи се от **водещ предприемач** или от екип от **предприемачи**
- ✓ **Пестелив** на ресурси и **креативен**
- ✓ Зависи от **съответствието и баланса** на първите три
- ✓ Процесът е **интегриран и цялостен**

Благодаря за вниманието